

Jednání o globální úmluvě o plastech zkrachovala. Zájmy ropných velmocí zvítězily nad ochranou zdraví a planety

15.8.2025 - Luboš Pavlovič | Arnika

Naděje na silnou a efektivní úmluvu, která by skutečně chránila životní prostředí a lidské zdraví, v Ženevě pohasly. Hlavními body sváru se staly otázky, zda má dohoda omezit samotnou produkci primárních plastů, kontrolovat toxické látky v nich anebo se snažit omezit emise z jejich výroby a likvidace. Zatímco koalice ambiciózních států, zahrnující většinu zemí Afriky, Latinské Ameriky, Asie a Evropy, prosazovala nutnost „zastavit vodu v přetékající vaně“, proti se postavila mocná lobby ropných a petrochemických velmocí. Státy jako Saúdská Arábie, Rusko, Írán a Kuvajt, nově podpořené i Spojenými státy, trvaly na tom, že se má úmluva zabývat výhradně odpady, tedy až následky problému, nikoliv jeho příčinou. Tento postoj v zásadě nahrává plánům na další znovonásobení výroby plastů, které jsou pro tyto země záchranou v době, kdy svět omezuje spalování fosilních paliv pro výrobu energie.

Proti snahám o oslabení úmluvy v Ženevě bojovala i česká organizace Arnika, která společně s mezinárodní sítí IPEN a keňskou organizací CEJAD, na místě představila alarmující výsledky studie, která pomocí silikonových náramků mapovala, jakým toxickým látkám z plastů jsou lidé vystaveni.

Odborník na toxické látky v odpadech a v životním prostředí Jindřich Petrlík upozorňuje na absurditu a nebezpečnost přístupu států, které tato fakta ignorují: „Koalice podobně smýšlejících států si na jednáních vzala jako rukojmí ‚konsensus‘ i ‚příští generace‘. Současně se zaklíná potřebou úmluvy pro ochranu budoucích generací, ale druhým dechem dodává, že v žádném případě nesmíme bránit vytváření nových plastů. V podstatě navrhuje léčit bolest způsobenou rakovinou, ale ne rakovinu samotnou. Přitom i největšímu prostáčkovi dojde, že při přetékající vaně je třeba nejprve zastavit vodu a teprve potom řešit potopu.“

Role nevládních organizací včetně Arniky na jednáních byla zásadní právě v poukazování na doposud opomíjené zdravotní dopady plastové krize. Zmiňovaná studie odhalila přítomnost desítek nebezpečných látek z plastů v tělech pracovníků s odpady, ale i samotných delegátů OSN. Laboratorní analýzy, které proběhly na pražské VŠCHT, prokázaly, že toxickému koktejlu ftalátů, bisfenolů či zpomalovačů hoření neunikne nikdo. Arnika společně s dalšími nevládními organizacemi zastupujícími na jednání občanskou společnost zároveň aktivně vystupovala proti snahám omezovat účast odborné veřejnosti a vědců, když se klíčová jednání stále častěji přesouvala za zavřené dveře.

„Je neuvěřitelně frustrující, když do Ženevy přivezete jasná vědecká data o tom, jak toxické látky z plastů ohrožují zdraví delegátů i nejzranitelnějších pracovníků, a přesto sledujete, jak jsou tato fakta ignorována ve prospěch petrochemické lobby. Náš výzkum jasně ukázal, že problém začíná už při výrobě a že plasty poškozují zdraví v každé fázi svého životního cyklu. Neúspěch v Ženevě je obrovským zklamáním, ale naše práce tím nekončí. O to usilovněji budeme prosazovat ochranu lidského zdraví na dalším jednání,“ říká Nikola Jelínek, expertka na toxické látky z Arniky, která na studii spolupracovala.

Neúspěch ženevského kola jednání, které bylo čtvrtým z pěti plánovaných, znamená, že je svět opět o krok dál od řešení krize, která se každým dnem prohlubuje. Ačkoliv je tedy zřejmé, že světoví lídři dostanou ještě jednu, finální šanci na dohodu během pátého zasedání, po ženevském krachu panuje

velká nejistota, kdy a za jakých podmínek se uskuteční. Pokud i na tomto posledním jednání zvítězí partikulární zájmy nad zdravým rozumem a ochranou zdraví, budoucnost planetárního boje s plasty bude velmi ponurá. V sázce je přitom zdraví nás všech.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942)

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/jednani-o-globalni-umluve-o-plastech-zkrachovala-zajmy-ropnych-velmoci-zvitezily-nad-ochranou-zdravi-a-planety>